

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים

הוראות

- א. משך הבחינה : שעהיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה חמישה חלקים.
פרק א: הבנה והבעה	– 50 נקודות
פרק ב: הפועל	– 10 נקודות
פרק ג: שם העצם	– 10 נקודות
פרק ד: מילות היחס	– 5 נקודות
פרק ה: תחביר	– <u>25 נקודות</u>
סך הכול	– 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש (לעולים חדשים **ברמה ב וברמה ג**) :
- מילון עברי–לועזי, עברי–לועזי, עברי–עברי או מילונית.
- ד. הוראות מיוחדות : יש להקפיד על כתב ברור, פיסוק הגיוני וכללי הדקדוק.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, רשמו "טייטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל נבחנת ונבחן להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים 1–2 שבנספח המצורף, וענו על כל השאלות 1–10 במחברת הבחינה.

יש להעתיק למחברת הבחינה את **מספרי השאלות**.

הבנה (35 נקודות)

ענו על שאלות 1–5 על פי מאמר 1.

1. מהי המטרה של כותבות המאמר?

העתיקו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- להסביר למה הפירות והירקות שגדלים בגינה הקהילתית טעימים יותר.
- לתאר את היתרונות הכלכליים של העבודה בגינה הקהילתית.
- לעודד אנשים לעבוד בגינה הקהילתית לטובת הסביבה והבריאות שלהם.
- לקרוא לאנשים לעזוב את העיר ולעבור לגור ולעבוד בכפר.

2. עלפי פסקה א, כתבו שני יתרונות בריאותיים לעבודה בגינה: יתרון אחד

לגוף ויתרון אחד לנפש. (4 נקודות)

3. עלפי פסקות ב, ו כתבו שתי השפעות שיש לגינה הקהילתית על ילדים.

(4 נקודות)

4. בפסקה ג נטען שהגינה תורמת בין היתר לערכים של סבלנות והתמדה.

עלפי המאמר, כיצד לדעתכם הגינה תורמת לערכים אלה? (3 נקודות)

5. בכותרת של המאמר קוראות כותבות המאמר לאנשים לחפש גינה ציבורית

כי זה יכול להשתלם להם. מדוע זה יכול להשתלם להם?

העתיקו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- כי גינה ציבורית היא מקום מושלם למנוחה, למשחקים ולבילויים.
- כי לא כל האנשים יודעים מהי הגינה הקהילתית ומה יתרונותיה.
- כי אפשר לקבל כסף בעבור העבודה והתוצרת החקלאית של הגינה.
- כי על אף הקושי בעבודה הפיזית בגינה, הרווח לגוף ולנפש הוא גדול.

ענו על שאלות 6–8 על פי מאמר 2.

6. א. מהי הטענה העיקרית של כותבת המאמר?

העתיקו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

- אנשים צריכים לעבוד בגינה ובטבע למטרות חברתיות וקהילתיות.
- חשוב לפתח גינות קהילתיות בעיר כדי לספק מזון לתושבים.
- הגינה הקהילתית מועילה לאנשים שמחפשים עיסוק בשעות הפנאי.
- נושא איכות הסביבה הוא חשוב, לכן כדאי לפתח גינות בעיר.

ב. מהי הביקורת של כותבת המאמר נגד הרשויות המקומיות? (3 נקודות)

7. בפסקה ג מצוינת בעיה שיש לה פתרון.

א. מהי הבעיה? (2 נקודות)

ב. מהו הפתרון לבעיה? (2 נקודות)

8. בפסקה ד כתוב שתושבים רבים תומכים בגידול מזון לצריכה אישית.

העתיקו מפסקה ב משפט אחד שמסביר מהי צריכה אישית. (3 נקודות)

ענו על שאלה 9 על פי שני המאמרים.

9. לפניכם קטע שמבוסס על שני הטקסטים שקראתם, ובו זוגות של מילים או צירופים מודגשים.

קראו את הקטע, והעתיקו למחברת הבחינה את ההשלמה המתאימה ביותר בכל זוג מילים או צירופים. (5 נקודות)

שני המאמרים עוסקים בעיקר ב יתרונות / חסרונות של הגינה הקהילתית. אך בעוד מאמר 1 עוסק יותר בקשר שבין העבודה בגינה הקהילתית לבין בריאות נפשית וגופנית / אספקת מזון, מאמר 2 מתמקד בחשיבותה של הגינה לאספקת מזון לתושבים / בתרומה לבריאות התושבים. שני המאמרים מציינים גם את האחריות של התושבים הפעילים בגינה. על פי מאמר 1, הפעילים צריכים להיות אחראים יותר / פחות לסביבה שבה הם חיים, ואילו מאמר 2 טוען כי האחריות שלהם צריכה להיות אישית יותר / פחות וכלפי עצמם.

הבעה (15 נקודות)

10. לפניכם שני נושאים לכתיבת חיבור (א ו-ב).

בחרו באחד הנושאים וכתבו עליו חיבור בהיקף של 150–200 מילים.

הקפידו על כתב ברור, על פיסוק הגיוני ועל כללי הדקדוק.

העתיקו את כותרת הנושא שבחרתם.

א. פיתוח העיר מול שימור הטבע

מדינות רבות וביניהן מדינת ישראל משקיעות יותר כסף בפיתוח הערים ובבנייה של ערים חדשות ומשקיעות פחות כסף בשימור הטבע, בשימור שטחים ירוקים ובשמירה על אתרים היסטוריים.

כתבו חיבור ובו הביעו את דעתכם בנושא פיתוח העיר לעומת פיתוח הטבע. נמקו את דעתכם.

או:

ב. חינוך חובה מול חינוך ביתי

הורים חייבים לשלוח את ילדיהם ללמוד בבתי ספר. לימודים בבית הספר מאפשרים לכל הילדים ללמוד את אותם הנושאים עלידי מורים מקצועיים ועלפי תוכניות לימוד מסודרות ואחידות. אבל יש הורים המבקשים ללמד את ילדיהם בעצמם בִּבְיָתָם במקום בבית הספר בהתאם למה שהם מאמינים בו.

כתבו חיבור ובו הביעו את דעתכם בנושא למידה בבית הספר לעומת למידה בבית. נמקו את דעתכם.

פרק ב – הפועל (10 נקודות)

ענו על שתי השאלות **11–12** (לכל שאלה – 5 נקודות).

העתיקו למחברת את מספרי השאלות, וענו עליהן בהתאם להוראה.

11. לפניכם חמישה משפטים 1–5, ובכל משפט מודגש פועל. בכל משפט כתבו

את הפועל החסר על פי השורש של הפועל המודגש.

דוגמה: רבים **חושבים** שבלי לדעת אנגלית אי אפשר להתקדם בחיים כי השפה

האנגלית _____ לשפה בינלאומית. תשובה: **חשבה**

(1) בשנים האחרונות **קמו** גינות קהילתיות רבות. את הגינות _____ אנשים שרוצים סביבה ירוקה.

(2) הנוף העירוני **השתנה** עם השנים. גם הגינות הציבוריות _____ את האופי שלהן.

(3) שכן שלי **התרגש** מאוד לראות את הצמחים שצמחו בגינה שלו. בזכות העבודה בגינה הוא _____ שהוא תורם לסביבה.

(4) המורה לחקלאות **משתף** תלמידים ומורים בעבודה בגינת בית הספר. חשוב לו שכולם _____ בטיפוח הגינה הבית ספרית.

(5) הקונה **שילם** על המכונית שקנה בשלושה תשלומים. לאחר שכל הסכום _____ הוא קיבל לידי את המכונית.

12. א. לפניכם שלושה משפטים 1–3. כתבו את שם הפועל המתאים למשפט על פי הפועל המודגש (לא בהכרח באותו הבניין).

דוגמה: לא תמיד אני **זוכר** תאריכים חשובים, ולכן אני מבקש מחברי _____ לי אותם. **תשובה:** להזכיר

(1) הפעילות בגינה **התבטלה** בגלל הגשם. במזג אוויר כזה צריך _____ את העבודה בחוץ.

(2) המאכלים שה**כנו** לארוחת החג היו טעימים מאוד. אפשר _____ אותם לכל ארוחה.

(3) העבודה בחקלאות לא **נפסקת** אף פעם. אי אפשר _____ אותה כי אחרת לא נקבל תוצרת חקלאית.

ב. לפניכם קטע קצר ובו שני משפטים. במקומות הריקים השלימו את הפועל המתאים על פי שם הפועל המודגש.

רופאים טוענים שהגינות הקהילתיות _____ **(לתרום)** לבריאות הגוף והנפש. לכן הם קוראים לכל האנשים: "אל _____ **(לשבת)** בבית, _____ **(לעבוד)** בגינה שקרובה למקום המגורים שלכם".

פרק ג – השם (10 נקודות)

ענו על שתי השאלות **13–14** (לכל שאלה – 5 נקודות).

העתיקו למחברת את מספרי השאלות, וענו עליהן בהתאם להוראה.

13. לפניכם משפט ובו שמות מודגשים.

בשנים האחרונות הגינות הקהילתיות הן מקומות שאפשר לגדל בהם צמחים שיספקו ירקות טריים לכל המשפחה.

כתבו את כל המשפט מחדש: הפכו את השמות המודגשים לצורת היחיד ושנו את המשפט בהתאם.

14. א. לפניכם רשימת מילים ואחריהן טבלה.

העתיקו את הטבלה למחברת, ומיינו בה את המילים האלה לפי דרך התצורה: שורש ומשקל או בסיס וצורן סופי.

צמחיה, גנן, מוזיקאי, התמדה

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

ב. לפניכם שני משפטים ואחרי כל משפט יש הוראה. קראו את המשפטים ובצעו את המשימות.

(1) הגינה ברחוב שלי נבנתה על ידי השכנים וביוזמתם.

כתבו במחברת הבחינה את המילה יוזמתם בשתי מילים.

(2) התלמידים שיצאו לעבוד בגינה אמרו: "אנחנו פועלים למען העתיד שלנו".

כתבו במחברת הבחינה את הצירוף העתיד שלנו במילה אחת.

פרק ד – מילות היחס (5 נקודות)

ענו על שאלה 15.

העתיקו למחברת את מספר השאלה וענו עליה בהתאם להוראה.

15. א. העתיקו את שלושת הפעלים שאפשר להוסיף להם את מילת היחס "את".

להצטער, להוביל, להיזהר, לכוון, לזרוק, להסכים

ב. לפניכם שני משפטים (1)–(2). בכל משפט כתבו את מילת היחס

שבסוגריים בנטייה המתאימה.

(1) בעקבות המלחמה בני נוער רבים יצאו לעזור לחקלאים. הם עבדו

(אצל) _____ בהתנדבות.

(2) באחת השכונות של ירושלים יש גינה קהילתית גדולה מאוד.

יש (ב) _____ פעילות רבה כל יום.

פרק ה – תחביר (25 נקודות)

ענו על חמש השאלות **16-20** (לכל שאלה – 5 נקודות).

העתיקו למחברת את מספרי השאלות וענו עליהן בהתאם להוראות.

16. בשלושת המשפטים שלפניכם סדר המילים מבולבל.

כתבו מחדש כל משפט בסדר מילים נכון. פתחו כל משפט במילה המודגשת.

השתמשו בכל המילים הנתונות.

(1) גינה / תחילה / מגרש / מתאים / להקים / למצוא / צריך / **כדי**

· כדי _____

(2) משתתפים / גם / מבוגרים / ילדים / השבועית / בגינה / **בפעילות** / וגם

· בפעילות _____

(3) בגינה / גורמת / **העבודה** / והנאה / להרגשה / סיפוק / של / הקשה

· העבודה _____

17. לפניכם קטע ובו זוגות מילים וצירופים מודגשים. קראו את הקטע, והעתיקו למחברת הבחינה את הצורה הנכונה מבין כל זוג מילים.

גינה במרפסת

מה אנחנו צריכים לדעת לפני שנשתול את **שתילים** / **השתילים**? כדי לתכנן היטב את **גינה הביתית** / **הגינה הביתית** שלנו חשוב להתאים את הגודל של **העציץ** / **עציץ** למרפסת. דבר **הנוסף** / **נוסף** שיש לקחת בחשבון הוא **אור השמש** / **האור שמש**. הבדיקה **זאת** / **הזאת** תאפשר לנו לגשת מייד למלאכת השתילה והזריעה.

18. א. (1) לפניכם התחלה של משפט. קראו אותה והעתיקו את ההשלמה המתאימה לה ביותר.

אנשים שגרים בעיר הם לא חקלאים, למרות זאת...

- הם שמחים לקנות בחנויות המזון ירקות ופירות.
- הם שמחים לגדל בגינה הקהילתית ירקות ופירות בעצמם.
- הם מעדיפים לא לעסוק בעבודת החקלאות.
- הם מעדיפים שחקלאים יעשו את העבודה החקלאית עבורם.

(2) לפניכם התחלה של משפט. קראו אותה והעתיקו את ההשלמה המתאימה לה ביותר.

היום אנשים אוהבים להזמין אוכל מוכן, אף על פי ש...

- הם מתעצלים להכין בעצמם בבית.
- האוכל המוכן הוא יחסית זול.
- אפשר להזמין כל מה שרוצים באותו רגע.
- האוכל הביתי שהם מבשלים לבד בריא יותר.

ב. לפניכם שני משפטים. בכל אחד מן המשפטים יש שיבושים.

כתבו את המשפטים מחדש, **ותקנו** את השיבושים שבו.

(1) מי שחותך הירקות לסלט חייב לשטוף אותו היטב במים.

(2) אפשר לגדל את ירקות טעימות בלי אדמה אלא בשיטה אחרת, על בסיס מים.

19. א. לפניכם קטע. קראו אותו והעתיקו למחברת הבחינה את המספרים (1)-(3)

ואחריהם את מילות הקישור המתאימות ביותר לפי הקטע:

אנשים רבים בקהילה רוצים להיפגש זה עם זה (1) **כדי ש / בשביל / לשם כך** להכיר את השכנים שלהם, להתיידד איתם ולעבוד יחד.

(2) **לשם כך / כדי / כדי ש** הם מקימים את הגינות הקהילתיות. כך הם שותלים וזורעים בגינה (3) **כדי / כדי ש / לשם כך** ליהנות מהירקות שלה, ובאותו הזמן הם פוגשים אנשים וגם תורמים לטיפול סביבה ירוקה.

ב. בכל אחד מן המשפטים 1-3 השלימו את מילת הקישור המתאימה מתוך

הרשימה הזאת: **לכן, אבל, בגלל.**

(1) אנשים אוהבים לגור בעיר _____ האפשרויות הרבות לחינוך, עבודה ובריאות.

(2) בערים הגדולות החיים פעילים ותוססים, _____ בכפר יש יתרונות למי שאוהב חיים יותר רגועים.

(3) אין תשובה אחת בוויכוח על יתרונות העיר מול הכפר, _____ צריך לסמוך על ההרגשה ולהחליט בהתאם.

20. א. לפניכם שלושה משפטים, ובהם מילת הקישור **כי**.

קראו אותם וענו על השאלות שאחריהם.

I. יש הטוענים **כי** צריך לצמצם את ענף החקלאות בישראל מסיבות שונות.

II. הצמצום בחקלאות נדרש **כי** ענף החקלאות צורך כמויות רבות של מים שאין לנו בישראל.

III. כדאי לזכור **כי** לחקלאות יש ערך לאומי ולשטחים הירוקים יש גם תרומה לנוף, לענף התיירות ולכלכלה.

(1) העתיקו את מספר המשפט שאפשר להחליף בו את המילה **כי** במילה **משום ש**.

(2) באיזו מילה ניתן להחליף את המילה **כי** בשני המשפטים האחרים?
העתיקו את המילה המתאימה מבין המילים האלה:

כאשר, בזמן ש, ש, אשר

ב. לפניכם שלושה משפטים ובהם פעלים מודגשים. מבין המילים המודגשות בכל משפט **העתיקו** את המילה המתאימה למשפט.

(1) כשליש מהמזון המיוצר בעולם **נזרק** / **נשמר** / **נבדק** כל יום לפחי האשפה.

(2) השכנים שלנו **התעניינו** / **חשבו** / **הצטרפו** אל החברים הפעילים בגינה השכונתית.

(3) לפני שאתם מקימים גינה, כדאי שקודם **תשאלו** / **תתייעצו** / **תודיעו** עם בעלי מקצוע ועם מדריכים ומומחים.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נספח: מאמרים
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
לעולים חדשים
11272, קיץ תשפ"ה, 2025

מאמר 1

כדאי לכם לחפש גינה ציבורית קרובה ולטפל בה. זה יכול להשתלם לכם.

מאת שלומית דיליאון ונאוה רוזנפלד¹

פסקה א בערים הגדולות אין הרבה מקומות פתוחים וירוקים, טבע וגינות פרטיות כמו בכפר או בקיבוץ. למה אזורים ירוקים וגינות חשובים כל כך? מחקרים מראים שלטבע יש השפעה טובה על אנשים. העבודה בגינה תורמת לבריאות של העובדים בה, כי היא דורשת מהגוף לעבוד – צריך להתכופף ולקום, לשתול, לזרוע, להוציא עשבים, לסחוב, להשקות ולעשות עוד פעולות. המצב הזה שונה לגמרי מן המצב של האדם המודרני בעולם המערבי, שיושב במסגרת עבודתו שעות ארוכות ביום. נוסף על התרומה של העבודה בגינה לבריאות הגוף, העבודה בגינה משפיעה לטובה על בריאות הנפש. היא מפחיתה הרגשה של דיכאון אצל אנשים ומעלה את ההרגשה החיובית שלהם. אנשים שמגדלים צמחים, עצי פרי וירקות בגינה מתלהבים, נהנים ומתרגשים כאשר הצמח גדל, פורח והוא מצמיח פרי או ירק.

פסקה ב על פי המחקרים, טיפול בגינה עוזר לבני המשפחה לאכול יותר ירקות ופירות שהם מגדלים. לרוב, הפירות והירקות הטריים טעימים יותר למי שמגדל אותם מן הירקות והפירות שקונים בחנות. גם הרווח של הילדים שעובדים בגינה גדול במיוחד. כשילדים משתתפים בעבודה בגינה, הם אוכלים יותר ירקות ופירות.

פסקה ג העבודה בגינה גם מחנכת לערכים רבים – לאחריות, לשיתוף, להתמדה ולסבלנות בדרך של הנאה וחוויה. יתרון נוסף של הגינון הוא חיסכון כלכלי. החיסכון הוא כפול: חוסכים בהוצאות על תשלום לגן מקצועי וחוסכים גם בהוצאות על קנייה של ירקות ופירות.

פסקה ד אך כל זה נכון כאשר יש גינה פרטית צמודה לבית או מרפסת גדולה. ומה עושים בעיר אנשים שגרים בבנייני דירות? במקום גינה פרטית אנשים מקימים גינות קהילתיות בערים שונות בארץ.

פסקה ה הגינות האלה הן שטחים ציבוריים ברחבי העיר, שעובדים בהם אנשים מן הקהילה למען הקהילה. בשטחים אלה לא גרים אנשים, והם יכולים להפוך

¹ מעובד על פי דיליאון, ש' ורוזנפלד, נ' (2018). חפשו גינה ציבורית קרובה ותטפלו בה. זה עוד עשוי להשתלם לכם. מתוך אתר מעריב. אוזר מ' www.maariv.co.il

לגינה ירוקה. גינה כזאת תורמת לסביבה ולקהילה, מחזקת את הקשרים בין התושבים והופכת אותם לאזרחים פעילים. כך היא גם נותנת להם את ההרגשה שהם שייכים לקהילה שלהם.

פסקה ו' נחמה ריבלין, שהייתה אשת נשיא המדינה בעבר, הקימה לפני כמה שנים גינה קהילתית בבית הנשיא בשיתוף תלמידים מבתי ספר בירושלים. בפגישה איתם היא אמרה: "הגינה הקהילתית מזמינה את כולם לזרוע, לטעת, לשתול. ילדים ומבוגרים יכולים להיות חקלאים. הם החקלאים החדשים. חשוב שמדי פעם נצא מן המחשב אל הגינה הקהילתית ונדאג לאיכות הסביבה. כל אחד יכול לתרום לעתיד טוב יותר בשביל כולנו. בואו נתחיל לעבוד יחד בגינה".

מאמר 2

גינות קהילתיות – מפגש חברתי או מקום לגידול מזון?

מאת ענת ברודה²

פסקה א בשנים האחרונות אנשים רבים מבקשים להשתתף בפעילות בגינות הקהילתיות. בארץ יש 1,000 ויותר גינות מסוגים שונים. מגדלים בהן בעיקר ירקות, פירות או צמחי נוי. כל הגינות האלה קמו ביוזמת התושבים, אבל קשה מאוד למצוא מטרה אחידה לכל הגינות. יש מטרות רבות לגינות הקהילתיות: חיבור לטבע ולחקלאות, תזונה בריאה, פעילות משפחתית וקהילתית, חינוך לסביבה ועוד.

פסקה ב עד כמה יכולות הגינות הקהילתיות לעזור בגידול מזון שיספיק לתושבים בערים וגם יחזק אותם מבחינה כלכלית? מומחים מצאו כי אנשים שעובדים בגינה הקהילתית יכולים לגדל מזון בכמות שתספיק להם. אך כיום הגינות בישראל משמשות בעיקר כמרכז לפעילות חברתית בשעות הפנאי לאנשי הקהילה, ורוב הגינות לא מספקות מזון.

פסקה ג על פי מחקרים בארצות הברית, לא כל האנשים יכולים לקנות תמיד מזון בריא בגלל בעיות כלכליות. לכן בעבודה בגינה הקהילתית יש יתרון – אנשים יכולים לייצר בעצמם מזון. כך הם מבינים מהו מזון בריא, והם מקבלים ידע ויכולת לייצר מזון. העבודה שלהם בגינה מחזקת את הרצון של תושבים רבים לגדל את המזון בעצמם.

פסקה ד הגינות הקהילתיות הראשונות בישראל הוקמו לפני 25 שנה. מחקר שנערך בארץ הראה שיש הבדלים בין היחס של הרשות המקומית³ לבין היחס של האזרחים בנושא הגינה הקהילתית. לרשות המקומית חשוב יותר שהגינה הקהילתית תהיה מרכז חברתי וקהילתי וחשוב לה פחות שהיא תהיה מקום לייצור מזון. לעומת זאת, תושבים רבים תומכים בגידול מזון לצריכה אישית.

פסקה ה נראה כי על אף היכולת של הגינות הקהילתיות לתרום לצריכה של מזון, עדיין הרשויות המקומיות לא רואות בהן פתרון לגידול מזון. חשוב להבין כי חקלאות מקומית עוזרת לתושבים להבין מהו מזון בריא אמיתי, ומגבירה

² מעובד על פי ברודה, ע' (2023). גינות קהילתיות – מנוף לבניית אחריות אישית וחברתית. מגזין ק.מ.ה. אוחר מ' <http://kamayeda.Oranim.ac.il>

³ רשות מקומית – גוף העוסק בניהול העניינים המקומיים של יישוב, כמו תכנון, חינוך, ניקוי רחובות, תרבות ועוד.

את האחריות האישית לצריכה ולגידול של המזון. לכן יש חשיבות גדולה בפיתוח של גינות קהילתיות שתורמות לאספקת מזון בצורה עצמאית, וגם הרשויות צריכות להתחיל להתייחס אליהן באופן דומה.